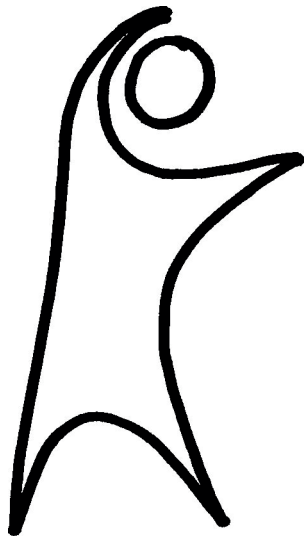

Deel I
INLEIDING

Ga je mee op ontdekkingstocht?

Laat ik maar met de deur in huis vallen: ik geloof dat er meer harmonie ontstaat – die kan uitgroeien tot wereldvrede – als mensen in hun gezinnen weer naar elkaar gaan luisteren, elkaar respecteren en besluiten nemen op basis van gelijkwaardigheid en met consent.

Kan dat echt? Ja, echt waar. Ik heb het zelf ondervonden.

In 2003 kwam ik in aanraking met een heel andere manier van met elkaar omgaan. Ik ontdekte dat je in gezelschappen echt naar elkaar kunt luisteren. Ik ontdekte dat volwassenen niet de baas hoeven te spelen en dat dat niet inhoudt dat de kinderen de baas worden of ineens over alles kunnen beslissen. Dat er een manier bestaat waarbij elk individu – groot en klein – gezien en gehoord wordt. Dat je besluiten kunt nemen, die iedereen wil uitvoeren, vanuit eigen motivatie. Hoe anders was dit, dan wat ik tot dan toe wist. Het haalde alles overhoop wat ik geleerd had, bij mij thuis vroeger, tijdens mijn opleiding en wat ik tot dan toe bij mijn eigen kinderen had gedaan.

Ik was diep geraakt. Ik sliep er niet van. Allerlei nieuwe mogelijkheden en antwoorden kwamen in mij op. Vooral kwamen er heel veel vragen. Kan dit echt? Waarom werkt het? Wat is het geheim?

Er zat maar één ding op: uitproberen. En dat is wat ik ben gaan doen. Met vallen en opstaan. Met regelmaat verviel ik in mijn ‘oude’, autoritaire manier van doen. Op het moment dat ik me dat realiseerde, bood ik mijn kinderen excuus aan voor wat ik gedaan had en probeerde ik het opnieuw. Steeds vaker herinnerden mijn kinderen mij fijntjes aan wat ik aan het doen was, als ik in dat ‘oude’ gedrag verviel...

Ik ging het toepassen in mijn gezin, op de school waaraan ik verbonden was en in bedrijven waar ik werkte. Op alle plaatsen waar

ik samenwerkte met mensen onderzocht ik hoe het kon, waarom het werkte en vroeg ik me af waarom dit niet op veel grotere schaal toegepast werd.

‘Maar hoe doe je dat dan?’ vroegen mensen als ik mijn ervaringen deelde. Daarom heb ik de C.O.N.S.E.N.T.-methode® en Gezinsoverleg ontwikkeld. Steeds vaker kreeg ik de vraag of ik er een boek over wilde schrijven, dan konden mensen er thuis mee aan de slag. Dat boek heb jij nu in handen.

Ik gebruik Gezinsoverleg in mijn gezin: op basis van gelijkwaardigheid maken we afspraken met elkaar en nemen we besluiten die werken en uitgevoerd worden. Niet omdat het moet, maar omdat iedereen dat wil! Ik ervaar daardoor veel balans en openheid in ons gezin. Iedereen kan zeggen wat hij vindt en wat hem bezighoudt. Iedereen voelt zich veilig. Zo groeien we samen, ontdekken we samen en realiseren we samen een plek waarin elk lid van de gezinskring zich gezien en gehoord voelt.

Een plek waar elk lid zijn verantwoordelijkheid neemt en een grote individuele vrijheid ervaart.

Daar gaat dit boek over. Hoe jij dit in jouw gezin kunt realiseren. Als jij in actie komt en met de C.O.N.S.E.N.T.-methode® in je gezin aan de slag gaat, weet ik zeker dat er balans ontstaat. En duidelijkheid, ontspanning, rust en plezier!

Ga je mee op ontdekkingsstocht, samen met je gezin?

Baudy Wiechers

April 2015

Opbouw van het boek

Dit boek bevat een logische opbouw. In deel I kun je lezen waarom ik dit boek heb geschreven, hoe je het kunt gebruiken en vind je recensies.

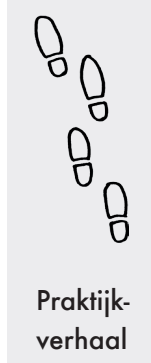
In deel II geef ik achtergrondinformatie over de C.O.N.S.E.N.T.-methode®, hoe een Gezinsoverleg eruit kan zien en waarom en in welke rondes gewerkt wordt. Met deze informatie kun je daarna praktisch aan de slag, want dat vind ik vooral belangrijk: dat je het gaat doen, gaat ervaren.

Daarom kun je vanaf deel III stap voor stap beginnen met jouw Gezinsoverleg. Aan de hand van een werkwijzer krijg je informatie en opdrachten om de theorie in praktijk te brengen. Zo kun je stapsgewijs deze werkwijzer invullen en wordt het een uniek document, omdat dit voor geen enkel gezin precies hetzelfde zal zijn.

Deel IV geeft extra informatie over hoe je binnen de C.O.N.S.E.N.T.-methode® omgaat met winnen en verliezen, straffen en belonen. Ook lees je hoe je de methode kunt gebruiken in verschillende gezinsvormen en met kinderen van verschillende leeftijden. Daarnaast vertel ik meer over wat er kan misgaan. Want hoe mooi de methode ook is, de uitvoering blijft gelukkig mensenwerk en dan is het fijn om handvatten te hebben om steeds weer de balans te vinden.

Deel V is praktisch: daar kun je aan de hand van opdrachten een snelle start maken, waardoor alle gezinsleden de positieve effecten van de methode meteen zullen ervaren. Zo krijg je bevestiging en draagvlak om met de methode te werken en door te zetten als het moeilijk wordt.

Op diverse plaatsen in het boek zie je kaders met een praktijkverhaal, een tip, een opdracht of een verwijzing naar een website of digitaal document dat je zelf kunt gebruiken. De tekeningen in de kaders geven telkens aan wat het is:

Vorm je eigen mening

Ik heb dit boek geschreven vanuit mijn ervaring en vanuit mijn perspectief. Graag wil ik dat je het ook op die manier leest. Mijn ervaring en mijn perspectief zijn ook maar ‘een ervaring’ en ‘een perspectief’. Neem dus niet klakkeloos aan wat er staat, maar zie het als een gezichtspunt. Misschien deel je het gezichtspunt of zie je het compleet anders. Beide vind ik prima.

Ik zou het leuk vinden als je jezelf de vraag stelt: ‘Hoe denk ik hierover? Wat vind ik hiervan?’

Leesbaarheid

De C.O.N.S.E.N.T.-methode® is een geregistreerd merk. Voor de leesbaarheid schrijven we verder in dit boek CONSENT-methode. Overal waar je ‘hij’ leest, kan evengoed ‘zij’ staan.

Recensies

Martijn Aslander

Macht is een raar fenomeen. Niemand zegt dat 'ie het wil hebben, en toch zijn we er een deel van ons leven mee bezig. Vaak gebruiken machtigen in interviews het woord invloed, want dat klinkt wat lekkerder en minder heftig.

Mauk Mulder is een professor die meer dan veertig jaar lang gewerkt heeft aan thema's als macht en machtsongelijkheid. Wat hij aantoonst, is dat machtsongelijkheid tot een hele hoop gedoe leidt, ook voor de machtigen zelf. Om wijs met macht of invloed om te gaan, heeft hij het vaak over wederzijds, open overleg. Op die manier kunnen alle betrokken partijen op een gelijk niveau praten over een situatie of conflict. Dit behelst dat de machtigste tijdelijk zijn positie, of macht, niet laat gelden om tot een situatie te komen die voor iedereen gewenst is. Op die manier blijft het fijn om met elkaar om te gaan en te maken te hebben, en haal je de scherpe kantjes af van een machtsongelijke situatie.

Dit boek van Baudy gaat mijns inziens over exact hetzelfde. Hoe ga je fijn, zinvol en wijs met elkaar om en hanteer je conflictsituaties zonder dat de machtigste, bijvoorbeeld de 'baas' van het gezin, zijn macht laat gelden? Ik denk dat er veel schade en gedoe voorkomen kan worden door dit boek te lezen. Veel leesplezier!

Martijn Aslander is auteur, spreker, ideeënbedenker. En buitengewoon gefascineerd door nieuwe organisatiemechanismen in de 21^e eeuw.

Aukje Nauta

Baudy Wiechers is sociocraat in hart en nieren. En een sociocraat, zo leerde ik uit haar boek, is behoorlijk veel wijzer dan een democraat (laat staan een autocraat). Want een democratie kent winnaars en verliezers: zij die de meeste stemmen krijgen, winnen, en de verliezers passen zich maar aan. Zo niet in de wereld van de sociocratie. Daarin wint iedereen. Door in gesprekskringen de zogenoemde CONSENT-methode toe te passen, wordt ieders mening gehoord. En verdiept het gesprek zich zodanig, dat uiteindelijk iedereen zijn consent kan geven aan een gezamenlijk tot stand gekomen voorstel. Consent betekent niet dat je je schoorvoetend neerlegt bij een meerderheidsbesluit, maar dat je vol overtuiging instemt, omdat je geen overwegend bezwaar hebt tegen het uiteindelijke voorstel.

Een tijdje geleden had ik het genoegen om onder leiding van Baudy het *Ger-Consentspel* te spelen. (Waar het acroniem C.O.N.S.E.N.T. precies voor staat, licht Baudy uitgebreid toe in haar boek; centraal staat dat een groep mensen, of dat nu een gezin, een klas of een werkteam is, gezamenlijk en op basis van gelijkwaardigheid tot gedragen besluiten komt.) Toen al was ik enthousiast: met een beetje structuur ontstaat er ruimte voor een open gesprek, en daardoor voor betere besluitvorming die 'win-win' is.

Na het lezen van haar boek ben ik nog meer overtuigd van het maatschappelijke belang van sociocratie in het algemeen en de CONSENT-methode in het bijzonder. Zoals Baudy in de eerste zin van haar boek schrijft, zijn we hard op weg naar wereldvrede, als we in onze gezinnen meer harmonie realiseren.' Geen geringe ambitie, maar Baudy heeft beslist een punt. Want de CONSENT-methode brengt gelijkwaardigheid. Daardoor verdwijnen machtsverschillen en voelt niemand zich 'meer' of 'beter' dan een ander. Juist door als kind al te ervaren dat zoiets kan, wil je als volwassene niet meer anders.

Mij trof vooral de passage waarin Baudy schrijft dat kinderen hun

ouders net zo goed kunnen wijzen op niet-nagekomen afspraken als andersom. In traditionele gezinnen heten kinderen dan al snel brutaal. Maar hier is het logisch. Immers: als je op basis van gelijkwaardigheid afspraken hebt gemaakt, dan maakt het niet uit of het een ouder is of een kind dat zijn afspraken niet nakomt. In beide gevallen is het logisch dat een ander gezinslid je wijst op de consequenties.

Baudy's boek staat vol intelligente verhandelingen over vrijheid en verantwoordelijkheid, over gelijkwaardigheid versus gelijkheid, over vrijheid die juist ontstaat dankzij een beetje structuur. En dat alles bijzonder prettig leesbaar geschreven. Je leest het boek in een avond uit.

Mooi is ook hoe Baudy zich kwetsbaar opstelt; ze geeft voorbeelden over kringgesprekken in haar eigen gezin, en merkt daarbij op dat ze het zelf ook niet altijd weet. Dat toont eens te meer aan dat een sociocraat geen *one best way* oplegt, maar juist openstaat voor vele invalshoeken en gezichtspunten.

Toch ook wat kritiek. Mijn kritiekpunt is het onverwoestbare geloof dat Baudy lijkt te hebben in de redelijkheid van de mens. Heb je ooit de tv-serie *Breaking Bad* gezien? Daarin probeert de familie White op sociocratische wijze pittige gezinsproblematiek bespreekbaar te maken. De vrouw des huizes stelt voor om te werken met een *talking pillow*: ieder gezinslid mag slechts spreken als hij of zij het praatkussen op schoot heeft. Het duurt maar even, of iedereen schreeuwt luidkeels door elkaar ... Stiekem vraag ik me af of in huize Wiechers nooit eens flink met deuren wordt geslagen.

Al met al raad ik iedereen van harte aan dit prachtige boek van Baudy Wiechers te lezen en haar lessen ter harte te nemen. En dan niet alleen zij die de CONSENT-methode willen toepassen binnen hun gezin, maar ook binnen studentenraden, ondernemingsraden, cliëntenraden, managementteams, enzovoort. Want na lezing en ervaring met de CONSENT-methode weet je het zeker: we kun-

nen zoveel beter met elkaar omgaan en in gezamenlijkheid besluiten nemen. Als dat lukt, dan hoeven conflicten niet meer te escaleren. Misschien bereiken we dan niet meteen de wereldvrede, maar toch op zijn minst vrede in eigen, kleine kring.

Aukje Nauta is bijzonder hoogleraar organisatiepsychologie aan de Universiteit van Amsterdam, eigenaar van adviesbureau Factor Vijf en kroonlid SER. In die laatste rol is zij lid van de Commissie Bevordering Medezeggenschap.

Indi Hondema

Baudy schrijft gemakkelijk en enthousiast over de CONSENT-methode die voor haar en haar gezin een levenshouding is geworden. Een houding waarin inmiddels moeiteloos en duurzaam een diep respect naar elk gezinslid bestaat, zonder dat gezinsleden daarvoor hun eigen (innerlijke) vrijheid en verantwoordelijkheid hoeven op te geven. Baudy geeft op een heldere manier een plek aan ieder gezinslid binnen iedere denkbare samenlevingsvorm.

Laat je uitdagen door deze methode, die je nieuwe inzichten brengt en mooie, menselijke resultaten oplevert in het vloeibaar samenzijn met anderen. Het vraagt om loslaten van gewoontepatronen en levert prachtige nieuwe vrijheden op. Verantwoordelijkheden krijgen automatisch eigenaren: ze liggen niet langer meer bij één persoon, maar bij iedere betrokkene, omdat iedereen bij zichzelf te rade gaat waarom hij wel of geen consent aan iets kan geven.

Communicatie met anderen verloopt harmonieuzer, zachter, als je deze methode gebruikt. Het vraagt om ver van oordelen te blijven, totdat jouw consent of niet-consent aan bod is. Je leert echt luisteren, komt achter ideeën en inzichten van anderen die anders nooit boven water waren gekomen en die toch vaak relevant voor de situatie blijken. Het is een zuivere, diepgaande manier om gezamenlijk tot de beste oplossing of creatie te komen.

Baudy neemt je mee op een stapsgewijze ontdekkingsreis naar de meest vrije, respectvolle manier van omgaan met je medemens. Ik, als voorzitter van de sociocratische stichting HARTverwarmendWijs, durf jou te beloven dat het werkt, dwars door mogelijke initiële irritaties, ongeduld en meer heen! Je bent het immers nog niet gewend ... Houd vol, leer ervan, ervaar en je zult niet anders meer willen.

Indi Hondema is oprichter van HARTverwarmendWijs.

Rob Martens

Nog niet eens zo lang geleden stelden toonaangevende motivatietheorieën dat je mensen moet motiveren door ze te straffen of juist te belonen. Kinderen slaan, werd heel gewoon gevonden. Dat viel onder de noemer 'extrinsieke motivatietheorieën'. Nog steeds zien we dat vooral economen en beleidsmakers daarin geloven. Je krijgt 'goede' bestuurders, bijvoorbeeld bij woningcorporaties, door ze 'marktconform' te belonen, liefst met extra bonussen, zo geloven zij.

Intrinsieke motivatietheorieën hebben de afgelopen jaren echter de overhand gekregen in de motivatiewetenschap. Mensen doen namelijk lang niet altijd iets louter voor een extrinsieke beloning. Wie als arts gaat werken in een noodhospitaal, doet dat niet om het geldelijke gewin, maar omdat hij graag zieke mensen wil helpen. Dat noemen we intrinsieke motieven. Steeds meer onderzoek laat zien dat mensen op hun best zijn, als ze uit intrinsieke motieven handelen. Leerlingen die bijvoorbeeld intrinsiek gemotiveerd zijn, leren uit nieuwsgierigheid en niet om een zesje te halen. Het leren verloopt dan ook veel beter.

Interessant is dat dergelijke intrinsieke motivatietheorieën, zoals de zelf-determinatietheorie, stellen dat dit eigenlijk de natuurlijke, 'normale' toestand is voor mensen. Pas als mensen gebrek aan vrijheid, sociale verbondenheid of gevoel van competentie ervaren (de drie psychologische basisbehoeften), verliezen ze hun intrinsieke motivatie. En dat is wat helaas heel veel gebeurt in onderwijssituaties en op het werk. En ook in de gezinssituatie.

Over dat laatste gaat dit boek. Want hoe kun je met dat ingewikkelde concept vrijheid omgaan in je gezin? Vrijheid zo inrichten dat het niet leidt tot egoïsme, of gebrek aan structuur en veiligheid, maar juist tot verbondenheid? Wanneer verwordt 'loslaten' tot 'laten vallen'? Welke verantwoordelijkheid kunnen kinderen op welke leeftijd eigenlijk aan? Dat is een al eeuwenoud vraagstuk dat steeds opnieuw

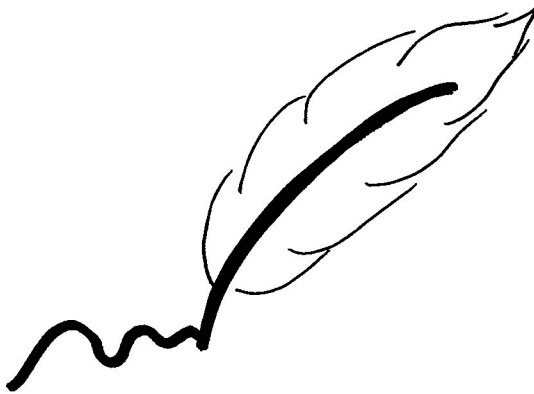
op een eigentijdse manier moet worden ingevuld.

Dit boek is een ongecompliceerde, open, oprechte en vooral persoonlijke poging om te laten zien hoe je met vrijheid kunt omgaan. Want communiceren in het gezin lijkt zo makkelijk, met een puber ‘afspraken’ maken lijkt zo voor de hand liggend, en respect voor elkaar hebben lijkt zo logisch. Maar waarom is het dan zo moeilijk?

Baudy Wiechers illustreert hoe je de CONSENT-methode kunt toepassen in het gezin. Ze put daarbij vooral uit eigen ervaringen. Dit boek is niet bedoeld als receptenboek dat altijd zal werken. Maar de stappen die Baudy aanreikt, kunnen helpen bij een van de meest complexe taken voor mensen: kinderen opvoeden tot respectvolle, gelukkige burgers in de samenleving van morgen.

***Prof. dr. Rob Martens** is verbonden aan het Welten-instituut, Onderzoekscentrum voor leren, doceren en technologie.*

Deel II
DE THEORIE

In deel II leg ik uit wat de CONSENT-methode is, licht ik toe waar de verschillende letters voor staan en hoe je de methode concreet kunt toepassen. De CONSENT-methode gaat over gelijkwaardigheid, verantwoordelijkheid en vrijheid en hoe die drie pijlers zich tot elkaar verhouden. Praktisch gaat het over de structuur van een bijeenkomst en over de verschillende rondes die je gebruikt om tot het best mogelijke besluit te komen.

Waarom heb je een structuur nodig, wat levert het op? Wat betekent consent eigenlijk? Is het echt nodig om met een methode te werken? Hoe verhoudt zich dat tot vrijheid?

In dit hoofdstuk vind je daarop een aantal antwoorden en krijg je de basisinformatie die je nodig hebt om de methode zelf te gebruiken.

Wat is de CONSENT-methode?

De CONSENT-methode heb ik ontwikkeld na jarenlange praktijkervaring in het werken vanuit gelijkwaardigheid en het met consent nemen van besluiten.

Inspiratie vond ik bij de eerste Iederwijs scholen, het Democratisch onderwijs en de Sociocratie zoals die is ontwikkeld door Gerard Endenburg. Daarnaast ben ik natuurlijk dagelijks geïnspireerd door mijn eigen gezin.

De CONSENT-methode is vooral een heel praktisch gerichte manier van werken. Door het te doen, ervaar je dat het werkt, ervaar je dat je kinderen je serieus nemen en kun jij je kinderen serieus nemen. Door het te doen, hoef je geen politiegagent meer te zijn, maar ben je samen verantwoordelijk voor de balans in je gezin en in je leven. Door met de methode te werken, realiseer je balans in je gezin.

De letters van C.O.N.S.E.N.T. staan voor:

- Creation – Samen creëren, iets bouwen.
- Open mind – Met een open blik onderzoeken.
- Neutral – Neutraal in het onderwerp staan en niet je oordeel klaar hebben voordat je je mening geeft of een besluit neemt.
- Same value – Gelijkwaardigheid in alle dimensies en op alle gebieden van je leven; binnen je gezin, op school, op je werk, in de sport, ...
- Enrichment – Verrijking door verschillen zorgt dat er altijd beweging blijft en dat dingen blijven veranderen.
- New insights – Er is altijd ruimte voor groei, voor nieuwe inzichten.
- Treasure – Je komt tot een besluit en vindt de schat.

Bij het bereiken van consent zijn al deze stappen aan bod geweest.